

МІЖМОВНА КОМУНІКАЦІЯ І ПРАВО

Дмитро Олександрович Безуглий – студент I курсу
Медичного інституту Сумського державного університету
Науковий керівник: **Людмила Миколаївна Яременко** – старший
викладач кафедри журналістики та філології
Сумського державного університету

**ІНТЕРПРОФЕСІЙНА, МІЖКУЛЬТУРНА КОМУНІКАЦІЯ
ЛІКАРЯ-НЕЙРОХІРУРГА Б. СМІРНОВА**

Одним із викликів сучасного ділового світу є рівень інтеріоризації фахівця, тобто вміння реалізовувати свої амбіції відповідно до внутрішнього світу, креативно сприймати справу свого життя, виражати себе засобами мови – виразно, достатньо. Досягати мовної майстерності не тільки в обраній професії, а й іншій іпостасі, як Борис Леонідович Смирнов, лікар-невропатолог, нейрохірург радянських часів, – і в той же час знавець Індії, санскритолог і визнаний перекладач давньоіндійського епосу «Махабхарата». Отже, об'єктом нашого наукового дослідження стало інтерпрофесійне, міжкультурне комунікативне коло лікаря у другому поколінні, який увібрав найкращі риси земських лікарів, мав широку практику, досвід ґрунтовної наукової роботи, у тому числі з питань індології (здобув високу оцінку Ю. Реріха).

Шлях у професію для Б. Л. Смирнова почався з опанування медичної наукової мови у військово-медичній академії в Петербурзі. Під керівництвом акад. В. Шовкуненка вивчає топографічну анатомію та оперативну хірургію, виконує 4 наукові роботи, а «Дослідження топографічної анатомії бічних шлуночків мозку» було відзначено премією ім. Моторина (1914 р.).

Мову медичної практики дипломований лікар-початківець (*диплом із відзнакою провідного вишу того часу*) вивчав у фронтових шпиталях першої світової війни, у сільській лікарні рідного села Козляничі Сосницького повіту Чернігівської губернії, пізніше в клініці нервових хвороб Медінституту Києва. Результатом набутого досвіду став захист дисертації (1927 р.) на звання приват-доцента. Інтрапрофесійне поле 36-річного фахівця розширюється у сфері семіотики нервових хвороб.

Найбільш потужно й креативно його лікарська сфера формується у Туркменії, м. Ашхабаді, де з 1935 р. Б. Смирнов працює на посаді

наукового співробітника Туркменського інституту неврології і фізіотерапії. Поле його фахової діяльності широке в різних галузях медицини – курортологія (*грязелікування*), неврологія, патологічна анатомія. Справою життя стала нейрохірургія, найменш вивчена й розроблена галузь медицини.

Цей період у діяльності зрілого лікаря Б. Смирнова характеризується дуже часто словом *«перший»*. Першим у Туркменістані почав робити складні операції на мозку, першим у СРСР здійснив складну операцію на хребті. Його називають фундатором неврології і нейрохірургії в Туркменістані. Тут він захистив докторську дисертацію *«Вікові особливості вен спинного мозку і стан їх при деяких патологічних умовах»*, став академіком, головним нейрохірургом МОЗ Туркменістану, сформувавши багатопрофільне медичне наукове поле.

У роки Другої світової війни професійні комунікації Б. Смирнова сягають шпиталів поранених бійців РА, яким він надає нейрохірургічну допомогу. А 1948 р. після катастрофічного землетрусу в Ашхабаді талант хірурга і громадянський подвиг поєднуються – організовує з учнями та колегами операційну під відкритим небом – і цілодобово оперує. Не випадково сьогодні, 50 років поспіль після смерті справжнього лікаря, ми читаємо епітафію *«Понад правди немає закону»*. І це кредо життя свого вчителя несуть далі у професії ціла плеяда його учнів і послідовників, а також Республіканський фонд освіти та відродження духовності його імені [3].

Талант лікаря поєднувався з пристрасним вивченням давньоіндійського епосу «Махабхарата», культури і філософії. Ще зі студентських років Борис Леонідович почав поглиблено вивчати санскрит, відкриваючи його багатство та різноманітність. Зі словником, який він купив студентом, не розлучався в академії, не залишив вивчення санскриту і в роки першої світової війни, будучи полковим лікарем.

За добу Борис Леонідович проживав життя у 2-х вимірах. Перше, денне, було віддане медицині, а друге – професор вивчав пісню розуму "Махабхарату", якій понад 2,5 тис рр., в оригіналі. І ставився до роботи як справжній дослідник-подвижник. Після кропіткої підготовки він 23 роки перекладав першу книгу цього твору, здійснив переклад не підрядковий, а літературний, визнаний серед фахівців. Лікар-перекладач не мав спеціальної лінгвістичної та філософської освіти. Санскрит – одна з найважчих мов. Б. Смирнов почав з оригіналу, з 18-ти книг «Махабхарати» переклав десять найбільш значущих частин епосу. Особливе місце серед них займає «Бхагавад-Гіта» – шанована книга у всіх філософських школах сучасної Індії, з примітками до тексту й тлумачним словником [2].

Робота над перекладами вимагала не тільки часу, а й колосального терпіння і наполегливості. Після дня, проведеного за операційним столом, лекцій в інституті лікар-перекладач зосереджено працював за латинським

прислів'ям «Поспішай повільно». Б. Смирнов працював так, ніби перед ним була вічність, а не лише 9 років життя.

Саме його «смирновські» переклади «Махабхарати» давно вже стали бібліографічною рідкістю, увійшли в мегатонну «Бібліотеку світової літератури». Переклади лікаря поціновані як ученими-індологами, так і в самій Індії. В одному з листів до вченого російських санскритологів є такі слова: «*Те, що ви зробили, міг виконати тільки колектив*». Він же, ентузіаст, цю багаторічну перекладацьку роботу виконав безкоштовно. У кінці життя Б. Смирнов був прийнятий до Спілки письменників СРСР, прийшло визнання його професіоналізму не тільки в медицині, а й таланту – в літературі як вченого-філолога, його переможної життєвої позиції – «*Вчитися і працювати, поки б'ється серце*» [4].

Отже, комунікативне поле видатного ученого, лікаря-невропатолога, дослідника, поета-перекладача давньоіндійського епосу «Махабхарата» долає міжкультурні кордони й варте наслідування.

Література

1. Венчиков А. И. Жизненный путь Б. Л. Смирнова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://grani.agniage.net/articles2/smirnov.htm>
2. Життєвий та творчий шлях Б. Смирнова. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bolesmir.ru/index.html>
3. Зарембо В. И. Перо и скальпель. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://science.gov.tm/library/articles/smirnov/>
4. Тоотс Н. А. Русский певец Бхагавадгиты. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.delphis.ru/journal/article/russkii-pevets-bkhagavadgity>

Лілія Миколаївна Білодід – студентка-магістрантка Навчально-наукового Інституту педагогіки і психології Сумського державного педагогічного університету імені А. С. Макаренка

Науковий керівник: **Валентина Анатоліївна Василенко** – професор кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії Харківського національного університету внутрішніх справ, кандидат філологічних наук, доцент

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ КУЛЬТУРИ МАЙБУТНІХ ЮРИСТІВ У ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ

Проблема формування правової культури майбутніх юристів є однією із найактуальніших і найскладніших у організації процесу вищої професійної освіти, від розв'язання якої залежить підвищення ефективності їх професійної підготовки.